

Aan de leden van de gemeenteraad.

Raadsinformatiebrief 95

Financien en control

Helmond, 26 november 2013

Ons kenmerk: 1399007824

Doorkiesnr.:

Onderwerp: Schatkistbankieren en wet HOF

Uw kenmerk:

Uw brief d.d.:

Bij de behandeling van de 2^e Berap in de commissie MO&E op 3 oktober jl. is de toezegging gedaan dat u nadere informatie ontvangt over de onderwerpen Schatkistbankieren en de wet Houdbare overheids financiën (wet Hof). In deze brief wordt nader ingegaan op deze onderwerpen en daarnaast wordt in de commissie MO&E van 12 december aanstaande een presentatie hierover gegeven.

Schatkistbankieren:

Op 4 juli 2013 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel 'Wijziging van de Wet financiering decentrale overheden (Fido) in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist' aangenomen. In de vervolprocedure heeft de Eerste Kamer aangekondigd het wetsvoorstel plenair te behandelen op dinsdag 26 november 2013, tezamen met de wet Hof. Het kabinet streeft ernaar om schatkistbankieren voor het einde van 2013 in te voeren.

Door het wetsvoorstel schatkistbankieren worden decentrale overheden (gemeenten, provincies, waterschappen én openbare lichamen die zijn ingesteld op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen), verplicht om tegoeden voortaan aan te houden bij de schatkist van het Rijk. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector. Dit verlaagt nl. de externe financieringsbehoefte van het Rijk, waardoor het Rijk minder hoeft te financieren op de markt, hetgeen zich weer vertaalt in een lagere staatsschuld. Daarnaast verwacht het Rijk een verdere vermindering van de beleggingsrisico's waaraan decentrale overheden worden blootgesteld. Het Rijk vergoedt de decentrale overheden een rentepercentage dat gelijk is aan de percentages waartegen de Staat zelf leent op de geld- en kapitaalmarkt.

Voor gemeenten betekent het verplicht schatkistbankieren dat alle middelen die niet direct nodig zijn voor de uitoefening van de publieke taak, in de schatkist aangehouden moeten worden. Hierbij is wel sprake van een bepaalde drempel die afhankelijk is van de financiële omvang van een decentrale overheid. Deze drempel is nu gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. De drempel is nooit lager dan € 250.000, wat betekent dat gemeenten altijd de eerste € 250.000 buiten de schatkist mogen houden. Voor Helmond betekent dit een drempel van (afgerond) € 2,3 miljoen op basis van een begrotingsomvang van (afgerond) € 306 miljoen in 2014.

Alle gemeenten worden aangesloten op de schatkist, ook gemeenten die geen overtollige middelen hebben. De gedachte hierachter is dat een decentrale overheid in de toekomst alsnog (incidenteel) overtollige middelen kan hebben. Gemeenten hebben inmiddels een nieuwe rekening moeten openen die uitsluitend gebruikt wordt om middelen van en naar de schatkist over te boeken. Wanneer een gemeente geen overtollige middelen heeft of wanneer de overtollige middelen onder het drempelbedrag blijven, zijn er geen overboekingen naar de nieuwe bankrekening nodig. In de huidige situatie heeft de gemeente Helmond zelden overtollige middelen. De verwachting is dan ook dat de effecten van schatkistbankieren voor Helmond beperkt zijn.

Buiten de verplichting tot schatkistbankieren, kunnen overtollige middelen van een gemeente ook ingezet worden om schulden af te lossen of om aan elkaar leningen te verstrekken. Aan de onderlinge kredietverlening gelden twee voorwaarden:

- Er mag geen (verticale) toezichtrelatie bestaan tussen betrokken decentrale overheden. Een provincie mag bijv. geen krediet verstrekken aan gemeenten en waterschappen in de eigen provincie, maar een gemeente mag wel een krediet verstrekken aan een andere gemeente.
- Onderlinge leningen moeten gerapporteerd worden aan het CBS.

De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Voor kredieten blijven decentrale overheden aangewezen op de geld- en kapitaalmarkt.

Voor bestaande beleggingen geldt een overgangsregeling. Indien beleggingen dateren van voor 4 juni 2012 mogen deze aangehouden worden tot het einde van de looptijd. Echter, zodra een belegging vrijvalt aan het einde van de looptijd of indien deze door een decentrale overheid eerder wordt geliquideerd dienen de vrijkomende liquide middelen in de schatkist aangehouden te worden. Het uiteindelijke gevolg van de overgangsregeling is dat op termijn alle beleggingen in de schatkist dienen te worden opgenomen. Gemeente Helmond is in september 2000 het garantieproduct ABN-AMRO aangegaan. Deze belegging loopt door tot 1 september 2020. Indien dit product tot deze datum voortgezet wordt heeft dit geen gevolgen voor schatkistbankieren. Pas na deze datum kan het vrijvallen van deze belegging gevolgen hebben. Daarnaast heeft de gemeente Helmond ook een belegging in het APG-IS Rentefonds. Ook deze belegging is voor 4 juni 2012 aangegaan en heeft nu dus geen gevolgen voor schatkistbankieren.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

In Europa zijn begrotingsregels afgesproken op het gebied van overheidsfinanciën. Deze zijn vastgelegd in het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) waarbij de belangrijkste uitgangspunten zijn:

- Het EMU-saldo: het begrotingstekort mag niet groter zijn dan 3% van het bruto binnenlands product (bbp);
- De EMU-schuld: de overheidsschuld moet lager zijn dan 60% bbp of in voldoende mate afnemen;
- Het landenspecifiek structureel EMU-saldo dat op de middellange termijn gerealiseerd moet worden is voor Nederland maximaal 0,5% bbp.

Het EMU-saldo geeft weer wat het saldo van de inkomsten en uitgaven van de gehele sector overheid in een bepaalde periode is.

De Nederlandse uitwerking van de Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën zijn opgenomen in het wetsvoorstel Hof. Deze wet bepaalt dat de schulden van de totale Nederlandse overheid niet te hoog worden. Omdat ook gemeenten, provincies en waterschappen bijdragen aan het begrotingstekort van de collectieve sector, bepaalt het wetsvoorstel dat niet alleen het Rijk maar ook de decentrale overheden zich moeten houden aan de doelstellingen uit het Stabiliteits- en Groeipact.

Voor 2014 en 2015 is afgesproken dat het EMU-saldo van decentrale overheden maximaal 0,5% bbp mag bedragen. In 2015 volgt een evaluatie waarbij wordt bekeken of de daling van het EMU-saldo naar 0,4% in 2016 en 0,3% in 2017 verantwoord en mogelijk is.

Decentrale overheden hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid om het EMU-saldo onder de norm te brengen. Vandaar dat er sprake is van een macronorm, die niet wordt onderverdeeld in een (micro)norm per individuele overheid. Pas wanneer de macronorm wordt overschreden zal binnen het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen (BOFV) naar individuele gemeenten worden gekeken. De mogelijkheid van sancties is daarbij nagenoeg uitgesloten. Eind oktober jl. zijn gemeenten geïnformeerd over de individuele EMU-referentiewaarden per gemeente. Deze is voor 2014 voor Helmond bepaald op € 12,1 miljoen. De individuele waarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente Helmond op basis van het begrotingstotaal heeft in de gezamenlijke tekortnorm. De waarde is voornamelijk bedoeld om het eigen EMU-saldo te monitoren en te beheersen.

De inschatting van het EMU-saldo wordt momenteel gebaseerd op de begrotingscijfers die via de EMU-enquête bij het CBS aangeleverd worden. Zoals blijkt uit de programmabegroting 2014 pag. 161 is de inschatting van het EMU-saldo voor aanpassing met de 1^e wijziging € 22,3 miljoen. Dit is ruim € 10 miljoen

boven de genoemde referentiewaarde 2014 van € 12,1 miljoen. Echter de –op begrotingsbasis- verstrekte informatie aan het CBS wijkt af van de uiteindelijke realisaties onder andere doordat er planoptimisme in de begrotingscijfers zit, waardoor bijv. uitgaven op basis van het investeringsprogramma vaak niet in het geplande jaar gerealiseerd worden. Dit heeft tot gevolg dat het gerealiseerde EMU-saldo lager wordt.

Door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is onlangs een houdbaarheidstest gemeentefinanciën ontwikkeld waarmee de gezondheid van gemeentefinanciën in beeld gebracht kan worden. Dit model werkt op basis van inkomsten en uitgaven, ofwel de concrete geldstromen, en geeft een beeld van de financiële weerbaarheid. Momenteel wordt bekeken of dit model als leidraad kan dienen om de gevolgen voor Helmond in kaart te brengen.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Helmond
de burgemeester   de secretaris

